

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ, ΕΥΡΑΤΟΜ) 1141/2014 περί ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων, μέτρα επιτάχυνσης του κυβερνητικού έργου αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών και άλλες διατάξεις»

I. Γενικές Παρατηρήσεις

A. Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, διαρθρώνεται σε έξι Κεφάλαια και σαράντα εννέα άρθρα, συμπεριλαμβανομένου ακροτελεύτιου άρθρου που αφορά την έναρξη ισχύος του νόμου.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 1-12) θεσπίζονται τα αναγκαία συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1141/2014 (εφεξής «Κανονισμός») του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων» (ΕΕ L 317 της 4.11.2014, σ. 1), κατά το άρθρο 39 του Κανονισμού, κατά το οποίο «τα κράτη μέλη θεσπίζουν κατάλληλες διατάξεις για την αποτελεσματική εφαρμογή του παρόντος κανονισμού».

Στο πλαίσιο αυτό τίθενται, κατ' αρχάς, οι αναγκαίοι ορισμοί για την εφαρμογή των προτεινόμενων διατάξεων και διευκρινίζεται ότι ο όρος «πολιτικό κόμμα» ή «ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα» νοείται κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 2 του Κανονισμού, και δεν εμπίπτει στην έννοια του εθνικού πολιτικού κόμματος των άρθρων 29 του Συντάγματος και 29 του ν. 3026/2002 (άρθρο 2). Εν συνεχεία, ορίζεται η Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερι-

κών ως το εθνικό σημείο επαφής για την εφαρμογή των διατάξεων του Κανονισμού και των προτεινόμενων διατάξεων, τη συνεργασία με τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό όργανα και τον συντονισμό των αρμοδίων αρχών (άρθρο 3), και καθορίζεται η διαδικασία γνωστοποίησης στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου και τη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών, σε περίπτωση που ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα ή ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα επιλέγει ως έδρα του την Ελλάδα ή μεταφέρει σε αυτή την έδρα του (άρθρα 4-5).

Περαιτέρω, προτείνονται διατάξεις προς τον σκοπό της κατοχύρωσης της διαφάνειας στη διακίνηση των εσόδων και των δαπανών των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων, καθώς και την οικονομική τους διαχείριση. Έτσι, μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι το ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα ή το ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα οφείλει να γνωστοποιεί, εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών, στην Επιτροπή Ελέγχου Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης του άρθρου 3Α του ν. 3213/2003 τους τραπεζικούς λογαριασμούς που τηρεί και τα στοιχεία ταυτότητας των υπευθύνων οικονομικής διαχείρισης, καθορίζονται οι προϋποθέσεις κατάθεσης χρηματικών ποσών στους εν λόγω τραπεζικούς λογαριασμούς και ορίζεται ότι το ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα ή το ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα οφείλει να τηρεί στην έδρα του λογιστικά βιβλία Γ΄ κατηγορίας, στα οποία καταχωρίζονται υποχρεωτικά όλα τα έσοδα και τα έξοδα του (άρθρα 6-8).

Με το άρθρο 9 ορίζεται ότι το ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα ή το ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα που επιλέγει ως έδρα την Ελλάδα, δεν αποκτά εθνική νομική προσωπικότητα, διαθέτει δε νομική αναγνώριση και δικαιοπρακτική ικανότητα, συμφώνως προς τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό, ενώ, σε περίπτωση διαγραφής του από το Μητρώο και λύσης της ευρωπαϊκής νομικής προσωπικότητάς του, διενεργείται εκκαθάριση, κατά τις κείμενες διατάξεις του Αστικού Κώδικα, και ότι, για την προεκλογική εκστρατεία που διεξάγεται στην Ελλάδα, ανεξαρτήτως της έδρας του ευρωπαϊκού κόμματος, εφαρμόζεται η ισχύουσα στην ελληνική έννομη τάξη νομοθεσία περί υπαίθριας διαφήμισης και προβολής στα μέσα ενημέρωσης (άρθρο 10).

Τέλος, καθορίζονται οι κυρώσεις και η διαδικασία επιβολής τους, σε περίπτωση παράβασης των προτεινόμενων διατάξεων από τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και ευρωπαϊκά πολιτικά ιδρύματα (άρθρο 11).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Β΄ (άρθρα 13-26) ρυθμίζονται, θέματα, ιδίως, α) νομικής υπεράσπισης των μελών της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (Ε.Υ.Π.), συμπεριλαμβανομένων του Διοικητή και των Υποδιοικητών της, ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων, για αδικήματα που τους αποδίδονται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και δεν διώκονται πειθαρχικά

κατ' αναλογία προς τους αστυνομικούς, ειδικούς φρουρούς και συνοριακούς φύλακες του ν. 4249/2014, β) μισθώσεων για τη στέγαση των υπηρεσιών της Ε.Υ.Π., «κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης περί στεγάσεως των υπηρεσιών του Δημοσίου» (άρθρο 13), γ) της «Υπηρεσίας Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας» του ν. 2713/1999 (άρθρο 14), δ) αναδιάρθρωσης της Γενικής Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών (άρθρο 17), ε) περιουσίας Σχολών Δημοτικής Αστυνομίας που έχουν καταργηθεί (άρθρο 19), στ) σύστασης στο Υπουργείο Εσωτερικών και συγκρότησης συλλογικών οργάνων του πολεοδομικού ν. 4030/2011, με αρμοδιότητα στη Μακεδονία και τη Θράκη (άρθρα 23 και 24).

Εξ άλλου, παρατείνεται η προθεσμία έκδοσης ανακλητικής απόφασης διατάκτη Ο.Τ.Α., για την ανατροπή ανάληψης υποχρέωσης έτους 2015 (άρθρο 15), εκκαθαρίζονται, ως νόμιμες και κανονικές, δαπάνες των Περιφερειών προηγούμενων ετών, «κατά παρέκκλιση των κείμενων διατάξεων, λόγω ειδικών καταστάσεων ή επειγουσών αναγκών» (Αιτιολογική έκθεση, σελ. 4, άρθρο 16), καθώς και δημόσιες δαπάνες για την καθαριότητα, που απορρέουν από σχετικές ατομικές συμβάσεις, εφόσον «οι εν λόγω συμβάσεις συνάπτονται κατά παρέκκλιση κάθε άλλης ειδικής ή γενικής διατάξεως, εξυπηρετούν επιτακτικές ανάγκες και είναι εις όφελος του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των Ν.Π.Ι.Δ. και των Ο.Τ.Α. (Αιτιολογική έκθεση, σελ. 8, άρθρο 25).

Περαιτέρω, τροποποιείται και συμπληρώνεται η συγκρότηση της επιτροπής συμβιβαστικής επίλυσης φορολογικών διαφορών των δήμων «της τέως διοικήσεως πρωτεύουσας» (άρθρο 18), ρυθμίζεται η κατάταξη, ως ειδικών φρουρών ή μόνιμου πολιτικού προσωπικού, των πρώην δημοτικών αστυνομικών που, μετά την ανασύσταση της Δημοτικής Αστυνομίας (ν. 4325/2015), παρέμειναν στην Ελληνική Αστυνομία, ως «ιδιαίτερης κατηγορίας ένστολο πολιτικό προσωπικό» (άρθρο 26).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 27-29) αναβάλλεται, ενόψει αναμόρφωσης του σχετικού νομοθετικού πλαισίου (Αιτιολογική έκθεση, σελ. 9), η διεξαγωγή εκλογών για την ανάδειξη οργάνων διοίκησης των Επιμελητηρίων του ν. 2081/1992 και παρατείνεται, αντίστοιχα, η θητεία των υφισταμένων (άρθρο 27), αναθεωρούνται ο σκοπός και οι όροι συμμετοχής της Ελλάδας στο «Ειδικό Ταμείο Τεχνικής Συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης - Ε.Τ.Α.Α. (Ε.Β.Ρ.Δ.)» του ν. 2297/1995, «ώστε αυτό να χρηματοδοτεί έργα τεχνικής βοήθειας για την υλοποίηση έργων που χρηματοδοτεί η ΕΒΡΔ στην Ελλάδα» (Αιτιολογική έκθεση, άρθρο 28), και παρέχεται η δυνατότητα αναδρομικής καταβολής οφειλόμενης αποζημίωσης σε ιδιώτες μέλη της Επιτροπής Προμηθειών και των Μόνιμων Επι-

τροπών Εμπειρογνομώνων της Γενικής Διεύθυνσης Κρατικών Προμηθειών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, που εξακολουθούν να λειτουργούν «για τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων οι οποίες έχουν ξεκινήσει πριν από την ημερομηνία έναρξης του [ν. 4412/2016] και για τις συμβάσεις που έχουν συναφθεί πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του» (άρθρο 376 παρ. 3 του ν. 4412/2016) (άρθρο 29).

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Δ´ (άρθρα 30-31) ρυθμίζονται θέματα της Αρχής Πολιτικής Αεροπορίας (Α.Δ.Α.) του ν. 4427/2016, και ιδίως πόρων της, και προστίθεται αρμοδιότητα του Οργανισμού Αστικών Συγκοινωνιών Αθηνών (Ο.Α.Σ.Α.) του ν. 3920/2011.

Με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε´ (άρθρα 32-34) ρυθμίζονται, ιδίως, η μετατροπή ειδικού άμισθου υποθηκοφυλακείου σε έμμισθο (άρθρο 32) και η, κατά τον οικείο Κώδικα, ετήσια εισφορά των δικαστικών επιμελητών στους Συλλόγους τους (άρθρο 33).

Οι διατάξεις του Κεφαλαίου ΣΤ´ (άρθρα 35-48) αφορούν εξουσιοδότηση προς έκδοση κ.υ.α. για τον ορισμό «Παγκόσμιας Ημέρας Ελληνικής Γλώσσας» και καθορισμό του «ακριβούς περιεχομένου της» (άρθρο 35), τη ρύθμιση των κύριων συνεπειών της από 1-1-2017 κατάργησης του προληπτικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί των δημόσιων δαπανών (άρθρο 10 παρ. 10 του ν. 4337/2015) (άρθρο 36), τη συμμετοχή και υπαλλήλων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης στη στελέχωση της Γενικής Γραμματείας Συντονισμού του ν. 4109/2013 (άρθρο 37), την εφαρμογή του Ενιαίου Συστήματος Κινητικότητας στη Δημόσια Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση του ν. 4440/2016 (άρθρο 38), την εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία της Υπηρεσίας Ασύλου» του ν. 4375/2016 (Αιτιολογική έκθεση, σελ. 12, άρθρα 39 και 40), την εξαίρεση έργου από τη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης (άρθρο 41), όπως και ζητήματα σχετικά με τους αξιωματικούς του Λιμενικού Σώματος-Ελληνικής Ακτοφυλακής (Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ, άρθρα 42-44), την πραγματοποίηση έργων που έχουν ενταχθεί στο ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014-2020 (άρθρο 45), τους Οργανισμούς εγγείων βελτιώσεων (άρθρο 46), θέματα αρμοδιότητας Υπουργείου Εθνικής άμυνας, κατά τροποποίηση διατάξεων του ν. 4407/2016 (άρθρο 47), και την επιχορήγηση Δήμων από τα διαθέσιμα του Προγράμματος «Αυτοδιοίκηση-Κοινωνική Συνοχή-Ισόρροπη Ανάπτυξη (Α.Κ.Σ.Ι.Α.)» για την εξόφληση υποχρεώσεων τους βάσει τελεσίδικων δικαστικών αποφάσεων (άρθρο 48).

Β. Το άρθρο 10 παράγραφος 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) αναφέρει ότι «τα πολιτικά κόμματα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμβάλουν στην διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής συνείδησης και στην έκ-

φραση της βούλησης των πολιτών της Ένωσης», το δε άρθρο 224 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ (ΣυνθΛΕΕ, πρώην άρθρο 191, δεύτερο εδάφιο της ΣΕΚ) ορίζει ότι «το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας μέσω κανονισμών, σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, καθορίζουν το καθεστώς των πολιτικών κομμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, του άρθρου 10, παράγραφος 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως τους κανόνες για τη χρηματοδότησή τους».

Την 4η Νοεμβρίου 2003, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2004/2003 «σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο» (ΕΕ L 297 της 15.11.2003, σ. 1).

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, με το ψήφισμα της 6ης Απριλίου 2011 σχετικά με την εφαρμογή του ως άνω Κανονισμού, κατέδειξε την αναγκαιότητα βελτίωσης του νομικού και χρηματοοικονομικού πλαισίου για τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και τα ευρωπαϊκά πολιτικά ιδρύματα που συνδέονται με αυτά, ώστε να καταστούν πιο προβεβλημένοι και αποτελεσματικοί παράγοντες στο πολυεπίπεδο πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο πλαίσιο αυτό, λόγω της ανάγκης σημαντικών αλλαγών και προσθηκών στους κανόνες και στις διαδικασίες που εφαρμόζονται στα πολιτικά κόμματα και ιδρύματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν, το 2014, τον ισχύοντα Κανονισμό, καταργώντας τον προγενέστερο του 2003.

Με τον νέο Κανονισμό, ιδίως:

- Ιδρύεται Αρχή για την καταχώριση, τον έλεγχο και την επιβολή κυρώσεων στα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και τα ευρωπαϊκά πολιτικά ιδρύματα. Η Αρχή καταρτίζει και διαχειρίζεται σχετικό Μητρώο (άρθρα 6 και 7 του Κανονισμού).

- Ορίζεται ότι για την καταχώριση ευρωπαϊκού πολιτικού κόμματος υποβάλλεται αίτηση στην Αρχή, ενώ αίτηση καταχώρισης ευρωπαϊκού πολιτικού ιδρύματος υποβάλλεται μόνο μέσω του ευρωπαϊκού πολιτικού κόμματος με το οποίο το αιτούν ίδρυμα συνδέεται επίσημα (άρθρο 8 του Κανονισμού).

- Συγκροτείται εξαμελής επιτροπή ανεξάρτητων διακεκριμένων προσωπικοτήτων, η οποία γνωμοδοτεί όταν ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα ή ίδρυμα καταπατά τις αξίες επί των οποίων ερείδεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (άρθρο 11).

- Ορίζεται ότι τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και ιδρύματα έχουν ευρωπαϊκή νομική προσωπικότητα και διαθέτουν νομική αναγνώριση και δικαιοπρακτική ικανότητα σε όλα τα κράτη μέλη (άρθρα 12 και 13).

- Προβλέπεται ότι οικονομικές συνεισφορές ή επιδοτήσεις από τον γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υπερβαίνουν το 85% των ετή-

σιων επιστρεπτέων εξόδων που σημειώνονται στον προϋπολογισμό ενός ευρωπαϊκού πολιτικού κόμματος και το 85% των επιλέξιμων δαπανών ενός ευρωπαϊκού πολιτικού ιδρύματος. Τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα μπορούν να χρησιμοποιούν οποιοδήποτε μη δαπανηθέν τμήμα της συνεισφοράς της Ένωσης, που χορηγήθηκε για την κάλυψη επιστρεπτέων εξόδων, εντός του οικονομικού έτους που έπεται της χορήγησης. Τα μη χρησιμοποιηθέντα ποσά, μετά το εν λόγω οικονομικό έτος, ανακτώνται κατά τα οριζόμενα στον δημοσιονομικό κανονισμό [Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2012, σχετικά με τους δημοσιονομικούς κανόνες που εφαρμόζονται στον γενικό προϋπολογισμό της Ένωσης και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1605/2002 του Συμβουλίου (ΕΕ L 298 της 26.10.2012, σ. 1)], άρθρο 17 του Κανονισμού.

- Τίθενται οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια χορήγησης και κατανομής της χρηματοδότησης των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων (άρθρα 17 και 19 του Κανονισμού).

- Προβλέπεται σαφές και αποτρεπτικό σύστημα κυρώσεων, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματική, αναλογική και ομοιόμορφη συμμόρφωση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και ιδρυμάτων (άρθρα 23 και 27).

- Ορίζεται, τέλος, ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν τις κατάλληλες διατάξεις για την αποτελεσματική εφαρμογή του Κανονισμού (άρθρο 39).

Γ. Επισημαίνεται, εξ άλλου, ότι, ειδικά προς τις εκλογές για την ανάδειξη των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει κρίνει ότι οι κανόνες χρηματοδότησης της προεκλογικής εκστρατείας των πολιτικών κομμάτων πρέπει να «αποσκοπούν στη διασφάλιση της ομαλότητας των εκλογικών πράξεων και ισότητας των ευκαιριών μεταξύ των διαφόρων υποψηφίων κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας (βλ. απόφαση ΔΕΚ της 23.4.1986, υποθ. 294/1983, Les Verts κατά Κοινοβουλίου, Συλλογή 1986, σελ. 1339, σκ. 53., βλ. και Κ. Γιαννακόπουλο, Μήπως οι ευρωεκλογές πρέπει να γίνουν πιο ανταγωνιστικές; ΕφΔΔ, 3/2009, σελ. 274, ιδίως, σελ. 279).

II. Παρατηρήσεις επί των άρθρων του Νομοσχεδίου

1. Επί του άρθρου 2 παρ. 1 και 2

Κατά την παρ. 1 της προτεινόμενης διάταξης, «Όπου στο παρόν Κεφάλαιο αναφέρεται ο όρος «πολιτικό κόμμα» ή «ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα», αυτός νοείται σύμφωνα με τον αντίστοιχο ορισμό του Κανονισμού και δεν εμπίπτει στην έννοια του εθνικού πολιτικού κόμματος κατά το άρθρο 29 του Συντάγματος και το άρθρο 29 του ν. 3023/2002 (Α' 146)». Εξ άλλου, κατά την παρ.

2, «Όπου στο παρόν Κεφάλαιο αναφέρεται ο όρος «πολιτικό ίδρυμα» ή «ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα», αυτός νοείται σύμφωνα με τον αντίστοιχο ορισμό του Κανονισμού και δεν εμπίπτει στην έννοια του ιδρύματος κατά το άρθρο 108 επ. του Αστικού Κώδικα».

Επισημαίνεται ότι, κατά το άρθρο 2 του Κανονισμού, ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα είναι ο «πολιτικός συνασπισμός ο οποίος επιδιώκει πολιτικούς στόχους και είναι καταχωρισμένος στην Αρχή για τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και ιδρύματα που συγκροτείται με το άρθρο 6, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό», ενώ ως ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα ορίζεται η «οντότητα η οποία συνδέεται επίσημα με ένα ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα, η οποία είναι καταχωρισμένη στην Αρχή σύμφωνα με τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες που θεσπίζονται στον παρόντα κανονισμό, και η οποία, μέσω των δραστηριοτήτων της, στο πλαίσιο των σκοπών και των θεμελιωδών αξιών της Ένωσης, στηρίζει και συμπληρώνει τους στόχους του ευρωπαϊκού πολιτικού κόμματος επιτελώντας ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα καθήκοντα: α) παρατήρηση, ανάλυση και συμβολή στη συζήτηση σχετικά με θέματα ευρωπαϊκής δημόσιας πολιτικής και σχετικά με τη διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης· β) ανάπτυξη δραστηριοτήτων οι οποίες σχετίζονται με ζητήματα ευρωπαϊκής δημόσιας πολιτικής, όπως οργάνωση και υποστήριξη σεμιναρίων, κατάρτισης, συνεδρίων και μελετών σχετικά με τέτοια θέματα μεταξύ ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων οργανώσεων νεολαίας και άλλων εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών· γ) ανάπτυξη συνεργασίας για την προώθηση της δημοκρατίας, μεταξύ άλλων σε τρίτες χώρες· δ) παροχή ενός πλαισίου συνεργασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο για εθνικά πολιτικά ιδρύματα, πανεπιστημιακούς και άλλους συναφείς παράγοντες».

2. Επί των άρθρων 4 και 5

Με τις προτεινόμενες διατάξεις καθορίζεται η διαδικασία γνωστοποίησης ευρωπαϊκού πολιτικού κόμματος ή ευρωπαϊκού πολιτικού ιδρύματος στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου και στη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών, στην περίπτωση που επιλέγουν ως έδρα τους την Ελλάδα ή μεταφέρουν την έδρα τους σε αυτήν. Στο πλαίσιο αυτό ορίζεται ότι κάθε πολιτικός συνασπισμός, κατά την έννοια και το περιεχόμενο των άρθρων 2 και 3 του Κανονισμού, που επιλέγει ως έδρα του την Ελλάδα, και κάθε ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα που προτίθεται να καταθέσει, κατά το άρθρο 8 παράγραφος 1 εδάφιο δεύτερου του Κανονισμού, αίτηση καταχώρισης ευρωπαϊκού πολιτικού ιδρύματος, γνωστοποιούν, προ πάσης άλλης ενέργειας, «εγγράφως διά του αρμόδιου, κατά το καταστατικό του[ς], οργάνου στον Εισαγγελέα

του Αρείου Πάγου και στη Διεύθυνση Εκλογών του Υπουργείου Εσωτερικών», την πρόθεσή του[ς] να υποβάλουν αίτηση καταχώρισης κατά το άρθρο 8 του Κανονισμού», και ότι, «με τη γνωστοποίηση, ο Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου εκδίδει δήλωση κατά το άρθρο 15 παράγραφος 2 του Κανονισμού, η οποία είναι απαραίτητο να προσκομίζεται στην Αρχή», προκειμένου το ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα ή το ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα να καταχωρισθούν στα οικεία Μητρώα.

Επισημαίνεται ότι, κατά τη παρ. 2 του άρθρου 15, «εφόσον το απαιτεί το κράτος μέλος στο οποίο έχει την έδρα του ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα ή ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα, το οποίο αιτείται την καταχώρισή του στο Μητρώο, η αίτηση που υποβάλλεται (..) συνοδεύεται από δήλωση που εκδίδει το εν λόγω κράτος μέλος, η οποία πιστοποιεί ότι ο αιτών έχει συμμορφωθεί προς όλες τις σχετικές εθνικές απαιτήσεις για την αίτηση» και ότι το καταστατικό του συνάδει με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο του κράτους μέλους.

Δεδομένου ότι το ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα – ή το ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα- αποκτά, κατά την παρ. 1 του άρθρου 15 του Κανονισμού, ευρωπαϊκή νομική προσωπικότητα από την ημερομηνία της δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης της απόφασης της Αρχής να τα καταχωρίσει, η δήλωση του Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, με την οποία πιστοποιείται ότι το αιτούν πολιτικό κόμμα ή ίδρυμα έχει συμμορφωθεί προς όλες τις σχετικές εθνικές απαιτήσεις και ότι το καταστατικό του συνάδει με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση προκειμένου να αποκτήσει νομική αναγνώριση και δικαιοπρακτική ικανότητα σε όλα τα κράτη μέλη.

3. Επί του άρθρου 13

α) Κατά το προτεινόμενο, οι μετακλητοί υπάλληλοι του άρθρου 9 του νόμου μπορούν να εκπροσωπηθούν στα ποινικά δικαστήρια από λειτουργούς του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, εφόσον εξετάζονται ή διώκονται ή ενάγονται για πράξεις ή παραλείψεις κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Προϋπόθεση προς τούτο είναι ο αρμόδιος Υπουργός να υποβάλει έγγραφο αίτημα προς το ΝΣΚ, στο οποίο να βεβαιώνεται ότι ο διωκόμενος ή εναγόμενος ενήργησε προς το δημόσιο συμφέρον.

Παρατηρείται, κατά πρώτον, ότι οι λέξεις «ενάγονται» και «εναγόμενος» πρέπει να διαγραφούν, διότι στην ποινική διαδικασία υπάρχει ύποπτος ή κατηγορούμενος, και, κατά δεύτερον, ότι η βεβαίωση του υπουργού ότι ο διωκόμενος ενήργησε προς το δημόσιο συμφέρον συνιστά παραβίαση της αρχής της διάκρισης των λειτουργιών. Και αυτό διότι, εφόσον υφίσταται εκκρεμής ποινική διαδικασία, ανήκει αποκλειστικά στην κρίση του ποινικού δι-

καστηρίου το εάν ο διωκόμενος ενήργησε προς το δημόσιο συμφέρον, εφόσον αυτό συνιστά ισχυρισμό που είτε θα αποκλείει είτε θα αίρει τον άδικο χαρακτήρα της πράξης.

θ) Εξ άλλου, με την παρ. 2 του προτεινόμενου άρθρου προστίθεται παράγραφος που αφορά τις μισθώσεις για τη στέγαση των υπηρεσιών της Ε.Υ.Π., σε άρθρο του ν. 3649/2008, που φέρει τον τίτλο «Προμήθειες και παροχή υπηρεσιών της Ε.Υ.Π.».

Νομοτεχνικά αρτιότερη θα ήταν η αντικατάσταση του ως άνω τίτλου, ως εξής: «Προμήθειες, παροχή υπηρεσιών και μισθώσεις για τη στέγαση υπηρεσιών της Ε.Υ.Π.». Επίσης, αντί της λέξης «διενεργούνται», θα ήταν ορθότερο να χρησιμοποιηθεί η λέξη «συνάπτονται».

4. Επί του άρθρου 20

Με την προτεινόμενη διάταξη ορίζεται η αληθής έννοια του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 23 του ν. 3756/2009, και αποσαφηνίζεται ότι από τη μείωση του συντελεστή των τελών της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 339/1976 εξαιρούνται όχι μόνο οι επιχειρήσεις που λειτουργούν εντός καζίνο, αλλά και οι ίδιες επιχειρήσεις καζίνο.

Σχετικά σημειώνεται ότι σε περίπτωση αυθεντικής ερμηνείας νόμου, που, κατ' άρθρο 77 του Συντάγματος, γίνεται από τη Βουλή, το ζητούμενο είναι εάν και κατά πόσον η ερμηνευόμενη διάταξη έχει ασαφή και αμφίβολη έννοια, η ασάφεια, δε, είναι τέτοια, ώστε να μην δύναται να συναχθεί το σαφές περιεχόμενο της διάταξης με τις γνωστές ερμηνευτικές μεθόδους (βλ., ενδεικτικώς, ΣΤΕ [ΟΛ] 5123/1996), όπως και να περιέχει κενό ή αντινομία, στοιχεία τα οποία δημιουργούν αβεβαιότητα και, ως εκ τούτου, καθιστούν αναγκαία την ερμηνεία της κατά τρόπο που να της προσδίδει συγκεκριμένη πλέον έννοια (βλ. Π. Παραρά, Σύνταγμα 1975-Corpus, II, Κοινοβουλευτικό Δίκαιο, άρθρο 77, 1985, αρ. 3, σελ. 471 επ., Φ. Σπυρόπουλο, Συνταγματικό Δίκαιο, 2006, σελ. 100).

Εφόσον, κατά τα ανωτέρω στοιχεία, τα οποία υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο, η διάταξη είναι πράγματι ερμηνευτική κατά την έννοια του άρθρου 77 παρ. 2 του Συντάγματος, αυτή έχει αναδρομική ισχύ και ανατρέχει στον χρόνο ψήφισης της ερμηνευομένης. Εάν όχι, συνιστά νέα ρύθμιση και ισχύει από την έναρξη ισχύος του παρόντος.

5. Επί του άρθρου 25

Με το προτεινόμενο άρθρο εκκαθαρίζονται, ως νόμιμες και κανονικές, δημόσιες δαπάνες για την καθαριότητα, που απορρέουν από σχετικές ατομικές συμβάσεις.

Σημειώνεται ότι η διάταξη απηχεί πάγια νομοθετική πρακτική, ως προς τις εν λόγω δαπάνες (βλ., ενδεικτικά, άρθρο 42 παρ. 1 του ν. 3731/2008 και άρθρο 167 παρ. 1 του ν. 4099/2012, όπως ισχύει) που καλύπτουν αποδοχές συμβασιούχων εργασίας ή έργου.

Εξ άλλου, κατά το ως άνω άρθρο του ν. 4099/2012, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 16 του ν. 4429/2016 και ισχύει, «Οι ισχύουσες ατομικές συμβάσεις και όσες ατομικές συμβάσεις έχουν λήξει μέχρι και ενενήντα (90) ημέρες πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου για την καθαριότητα των κτιρίων των δημοσίων υπηρεσιών, των ανεξάρτητων αρχών, των Ν.Π.Δ.Δ., των Ν.Π.Ι.Δ. και των Ο.Τ.Α., όπως επίσης για κάθε είδους Υπηρεσίες των Ο.Τ.Α. αρμόδιες για την καθαριότητα, καθώς και για την εξυπηρέτηση αναγκών καθαριότητας σε άλλες Υπηρεσίες των Ο.Τ.Α., παρατείνονται αυτοδικαίως μέχρι και τις 31.12.2017, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης. Στην ως άνω παράταση δεν εμπίπτουν οι ατομικές συμβάσεις που συνήφθησαν για την αντιμετώπιση κατεπειγουσών, εποχικών ή πρόσκαιρων αναγκών στον τομέα της καθαριότητας, η διάρκεια των οποίων δεν υπερβαίνει τους δύο (2) μήνες εντός συνολικού διαστήματος δώδεκα (12) μηνών, και οι οποίες έχουν συναφθεί από την 1.1.2016 και μετά».

Επισημαίνεται, συναφώς, ότι η παράγραφος 3 του άρθρου 103 του Συντάγματος «προβλέπει τη δυνατότητα σύναψης συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου μεταξύ του Κράτους ή άλλου φορέα δημοσίας εξουσίας και φυσικών προσώπων, η οποία [...] δεν προϋποθέτει την αναγκαιότητα να καλυφθούν επείγουσες και απρόβλεπτες ανάγκες, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2 [του ίδιου άρθρου], αλλά δύναται να αποσκοπεί στην κάλυψη και παγίων και διαρκών αναγκών δημοσίας διοίκησης και, περαιτέρω, δεν αναφέρεται σε συμβάσεις ορισμένου χρόνου και μόνον, αλλά σε συμβάσεις είτε ορισμένου είτε αορίστου χρόνου. Η σύναψη, όμως, συμβάσεων ιδιωτικού δικαίου κατ' εφαρμογή της παραγράφου 3 τελεί υπό την προϋπόθεση ότι το προσωπικό, με το οποίο συνάπτεται η σύμβαση καταλαμβάνει νομοθετημένες οργανικές θέσεις και, συνεπώς, δεν επιτρέπεται να προσληφθεί εκτός οργανικών θέσεων, έχει δε τον χαρακτήρα είτε ειδικού επιστημονικού προσωπικού, δηλαδή, προσωπικού εξειδικευμένων επιστημονικών γνώσεων και εμπειρίας, απαιτούμενων λόγω των ιδιάζουσας φύσης των αρμοδιοτήτων, τις οποίες πρόκειται να ασκήσει (πρβλ. ΣτΕ Π.Ε. 64/2011, 257/2007, 170/2005, 82/2003 κ.ά.), είτε τεχνικού ή βοηθητικού προσωπικού (βλ. ΟλΣτΕ Π.Ε. 85/2012, ΣτΕ Π.Ε. 103, 46/2013, ΑΠ 1121/2007). Η διάρκεια της εργασιακής σχέσης της κατηγορίας αυτής προσωπικού (αορίστου ή ορισμένου χρόνου) καθώς και οι ειδικότερες εγγυήσεις και οι λοιποί όροι πρόσληψής του καθορίζονται με νόμο (βλ. άρθρα 3 επ. του π.δ. 410/1988, 19 του ν. 2190/1994)» (Πράξη

105/2016 Κλιμακίου προληπτικού ελέγχου δαπανών στο Ι Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου).

Υπό το φως των ανωτέρω, γεννάται προβληματισμός ως προς τη δυνατότητα κάλυψης αναγκών καθαριότητας των κτηρίων του Δημοσίου, οι οποίες δεν έχουν επείγοντα και απρόβλεπτο χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, προϋποθέτουν ύπαρξη οργανικών θέσεων τις οποίες καταλαμβάνει το συμβασιούχο προσωπικό, με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου.

6. Επί του άρθρου 32 παρ. 2

Με τις παρ. 3, 4 και 5 του προτεινόμενου, νέου, άρθρου 4 του ν.δ. 811 της 18/19.1.1971 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι με κοινή υπουργική απόφαση, το προσωπικό του ειδικού άμισθου υποθηκοφυλακείου που μετατρέπεται σε έμμισθο, τοποθετείται σε προσωποπαγείς θέσεις με σχέση εργασίας Ι.Δ.Α.Χ., που συνιστώνται με την ίδια απόφαση, με ταυτόχρονη δέσμευση κενών οργανικών θέσεων του έμμισθου υποθηκοφυλακείου. Το ανωτέρω προσωπικό υπάγεται στις διατάξεις του Κώδικα Δικαστικών Υπαλλήλων (ν. 2812/2000) και στις ρυθμίσεις του ν. 4354/2015, ως προς τη μισθολογική του κατάσταση και εξέλιξη, σε περίπτωση, όμως, που κατά τη μισθολογική κατάταξη του προσωπικού, «προκύπτει βασικός μισθός ή τακτικές μηνιαίες αποδοχές χαμηλότερες από αυτές που ελάμβανε ο υπάλληλος μέχρι την ημερομηνία ένταξής του στο νέο μισθολογικό καθεστώς, η διαφορά δεν διατηρείται ως προσωπική».

Περαιτέρω, με την παρ. 6 ορίζεται ότι «οι υπάλληλοι του ειδικού άμισθου υποθηκοφυλακείου που μετατρέπεται σε έμμισθο, σύμφωνα με τις διατάξεις τους παρόντος άρθρου, οι οποίοι δεν επιθυμούν να τοποθετηθούν στις προσωποπαγείς θέσεις της παραγράφου 3, υποχρεούνται να υποβάλουν αίτηση στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων μέσα σε αποκλειστική προθεσμία είκοσι (20) ημερών από τη δημοσίευση του προεδρικού διατάγματος της παραγράφου 1».

Ερωτάται, εάν για το ανωτέρω προσωπικό, που δεν θα τοποθετηθεί στις προσωποπαγείς θέσεις της παραγράφου 3, μετά την αίτησή του στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, θα εκδοθεί κοινή υπουργική απόφαση, ώστε να τοποθετηθεί σε αντίστοιχες προσωποπαγείς θέσεις με σχέση εργασίας Ι.Δ.Α.Χ., ενδεχομένως στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Το ζήτημα χρήζει διευκρίνισης, εν προκειμένω. Συναφώς ερωτάται εάν, στην περίπτωση που για το εν λόγω προσωπικό προκύψει βασικός μισθός ή τακτικές μηνιαίες αποδοχές χαμηλότερες από αυτές που ελάμβανε, η διαφορά θα διατηρηθεί ως προσωπική.

7. Επί του άρθρου 36

Κατά την παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου και κατ' ακολουθίαν της από 1-1-2017 κατάργησης του προληπτικού ελέγχου των δημόσιων δαπανών από το Ελεγκτικό Συνέδριο (άρθρο 10 παρ. 10 του ν. 4337/2015), «Τα Χρηματικά Εντάλματα των δαπανών του κράτους δεν υποβάλλονται για θεώρηση στην Υπηρεσία του Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου και η θεώρησή τους από τον εξωτερικό ελεγκτή δεν αποτελεί προϋπόθεση της πληρωμής τους».

Συναφώς επισημαίνεται η θέση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατά τη 19η Γενική Συνεδρίαση της 14-10-2015 και την εκτός ημερήσιας διάταξης συζήτηση επί της φερόμενης, τότε, προς ψήφιση καταργητικής διάταξης, ότι η «κατάργηση του προληπτικού ελέγχου των δαπανών, τον οποίο διενεργεί το Δικαστήριο κατά το άρθρο 98 παρ. 1 εδάφ. α', αντιβαίνει στις ρητές διατάξεις του Συντάγματος και δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής από το Ελεγκτικό Συνέδριο» (Πρακτικά της εν λόγω Γενικής Συνεδρίασης, σελ. 4). «Ο έλεγχος αυτός ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο συνεχώς από τότε που για πρώτη φορά καθιερώθηκε με νόμο το έτος 1887, ως προληπτικός έλεγχος επί των ενταλμάτων πληρωμής, πριν από την εξόφλησή τους. Με την ίδια μορφή, όπως συνάγεται από τις προπαρασκευαστικές εργασίες της Βουλής, κατοχυρώθηκε συνταγματικά το έτος 1975, σε αντιδιαστολή προς τον (κατασταλτικό) έλεγχο των λογαριασμών των δημοσίων υπολόγων, που καθιερώνεται στην παρ. 1 εδάφ. γ' του ίδιου άρθρου. Με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 η αρμοδιότητα αυτή του Ελεγκτικού Συνεδρίου επιβεβαιώθηκε και διευρύνθηκε, καθώς δόθηκε για πρώτη φορά η δυνατότητα στον κοινό νομοθέτη να υποβάλλει σε προληπτικό έλεγχο και τις δαπάνες νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου, όπως και πράγματι συνέβη με την υπαγωγή στον προληπτικό έλεγχο των δαπανών των δημοτικών επιχειρήσεων (άρθρο 275 του ν. 3852/2010). Εν τω μεταξύ, ήδη από το έτος 2003 είχε αρχίσει η επέκταση του προληπτικού ελέγχου στις δαπάνες των ΟΤΑ α' βαθμού (άρθρο 23 του ν. 3202/2003, όπως τροποποιήθηκε), κατόπιν αιτήματος των ιδίων των αιρετών αρχόντων, ενόψει του υπαρκτού κινδύνου καταλογισμού αυτών με παράνομες δαπάνες, που δεν έχουν υποβληθεί στον προληπτικό έλεγχο» (Πρακτικά, όπ. π., σελ. 2-3, βλ. και την από 14-10-2015 Έκθεση Επιστημονικής Υπηρεσίας επί του νομοσχεδίου «Μέτρα για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» - ν. 4337/2015, παρατ. 8).

Εξ άλλου, κατά το τελευταίο εδάφιο της υποπερ. αα) της περ. α) του άρθρου 31 του ν. 4270/2014, «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες

διατάξεις», όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 10 του άρθρου 10 του ν. 4337/2015, «Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κατόπιν γνώμης της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, καθορίζεται κάθε άλλη λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων της παρούσας υποπερίπτωσης».

Προβληματισμός γεννάται και ως προς τη σχέση της ανωτέρω διάταξης προς την προτεινόμενη, εάν δηλαδή θα πρέπει να θεωρηθεί ότι η διάταξη του ν. 4337/2015 καταργείται.

8. Επί του άρθρου 38 παρ. 2

Με την προτεινόμενη διάταξη αναδιατυπώνονται οι μεταβατικές ρυθμίσεις του άρθρου 18 του ν. 4440/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας στη Δημόσια Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση (...) και λοιπές διατάξεις» και ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι «[μ]ετατάξεις για τις οποίες είτε εκδόθηκε ανακοίνωση-πρόσκληση πριν από τις 15.3.2017 είτε υποβλήθηκε αίτηση του υπαλλήλου πριν από την ίδια ημερομηνία, δύνανται να ολοκληρωθούν σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν κατά τις 2.12.2016». Νομοτεχνικά αρτιότερη θα ήταν η ακόλουθη αναδιατύπωση : «Μετατάξεις για τις οποίες είτε έχει ήδη εκδοθεί ή θα εκδοθεί ανακοίνωση-πρόσκληση, πριν από τις 15.3.2017, είτε έχει υποβληθεί ή θα υποβληθεί αίτηση του υπαλλήλου, πριν από την ίδια ημερομηνία, δύνανται να ολοκληρωθούν σύμφωνα με τις διατάξεις που ίσχυαν κατά τις 2.12.2016».

9. Επί του άρθρου 46 παρ. 26

Κατά την προτεινόμενη διάταξη, «Το προσωπικό που προσλαμβάνεται από τους ΟΕΒ και τον ΑΟΣΑΚ με σύμβαση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, για την κάλυψη εποχικών ή έκτακτων αναγκών τους, δεν εμπίπτει στους περιορισμούς της παρ. 6 του άρθρου 11 του ν. 3833/2010 (Α' 140), όπως ισχύει, και των άρθρων 5 και 6 του π.δ. 164/2004 (Α' 134), όπως ισχύουν».

Επισημαίνεται ότι, κατά τη ρήτρα 5 της Οδηγίας 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου της 28.6.1999 (Ε.Ε.Λ. 175/10.7.1999), τα κράτη μέλη, μετά από διαβουλεύσεις με τους κοινωνικούς εταίρους, ή και οι κοινωνικοί εταίροι, καθορίζουν τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου θεωρούνται «διαδοχικές» και χαρακτηρίζονται ως αόριστου χρόνου.

Η εν λόγω Οδηγία δεν περιέχει κανόνες ευρωπαϊκού δικαίου σαφείς και ορισμένους, δεκτικούς απευθείας εφαρμογής στη ελληνική έννομη τάξη. Η επίτευξη του στόχου της, δηλαδή της αποτροπής της καταχρηστικής σύναψης διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου, προϋποθέτει συγκεκριμένα εθνικά νομοθετικά μέτρα προσαρμογής, που εξειδικεύουν τους

όρους υπό τους οποίους οι συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου θεωρούνται διαδοχικές και μπορούν να χαρακτηρισθούν ως αόριστου χρόνου.

Στο πλαίσιο αυτό έχουν εκδοθεί τα π.δ. 81/2003 και 164/2004, το δεύτερο από τα οποία αναφέρεται στους εργαζομένους στον δημόσιο τομέα, με συμβάσεις εργασίας ορισμένου χρόνου. Κατά το άρθρο 5 του εν λόγω π.δ.: «1. Απαγορεύονται οι διαδοχικές συμβάσεις, που καταρτίζονται και εκτελούνται μεταξύ του ίδιου εργοδότη και του ίδιου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με τους ίδιους ή παρεμφερείς όρους εργασίας, εφόσον μεταξύ των συμβάσεων αυτών μεσολαβεί χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών μηνών. 2. Η κατάρτιση των συμβάσεων αυτών επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, εφόσον δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Αντικειμενικός λόγος υφίσταται, όταν οι επόμενες της αρχικής σύμβασης συνάπτονται για την εξυπηρέτηση ειδικών ομοειδών αναγκών που σχετίζονται ευθέως και αμέσως με τη μορφή ή το είδος ή τη δραστηριότητα της επιχείρησης. 3. (...) 4. Σε κάθε περίπτωση, ο αριθμός των διαδοχικών συμβάσεων δεν επιτρέπεται να είναι μεγαλύτερος των τριών, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 2 του επόμενου άρθρου». Εξ άλλου, στο άρθρο 6 ορίζεται ότι «1. Συμβάσεις που καταρτίζονται διαδοχικώς και εκτελούνται μεταξύ του ίδιου εργοδότη και του ίδιου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με τους ίδιους ή παρεμφερείς όρους εργασίας, απαγορεύεται να υπερβαίνουν τους είκοσι τέσσερις (24) μήνες σε συνολικό χρόνο διάρκειας της απασχόλησης, είτε συνάπτονται κατ' εφαρμογήν του προηγούμενου άρθρου είτε συνάπτονται κατ' εφαρμογήν άλλων διατάξεων της κείμενης νομοθεσίας. 2. Συνολικός χρόνος διάρκειας απασχόλησης άνω των είκοσι τεσσάρων (24) μηνών επιτρέπεται μόνον σε περιπτώσεις ειδικών, από τη φύση και το είδος της εργασίας τους, κατηγοριών εργαζομένων που προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία, όπως, ιδίως, διευθυντικά στελέχη, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται στο πλαίσιο συγκεκριμένου ερευνητικού ή οιουδήποτε επιδοτούμενου ή χρηματοδοτούμενου προγράμματος, εργαζόμενοι που προσλαμβάνονται για την πραγματοποίηση έργου σχετικού με την εκπλήρωση υποχρεώσεων που απορρέουν από συμβάσεις με διεθνείς οργανισμούς». Οι κατά παράβαση των ως άνω διατάξεων διαδοχικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου είναι αυτοδικαίως άκυρες και γεννούν σχετική ποινική και πειθαρχική ευθύνη (άρθρο 7 π.δ.).

Υπό το φως των ανωτέρω, δημιουργείται προβληματισμός ως προς το εάν η εξαίρεση από τους περιορισμούς των άρθρων 5 και 6 του π.δ. 164/2004, όπως ισχύουν, ως προς τις συμβάσεις εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου του προσωπικού που προσλαμβάνεται από τους ΟΕΒ και τον ΑΟ-ΣΑΚ, για την κάλυψη εποχικών ή έκτακτων αναγκών τους, συνάδει προς τους σκοπούς της Οδηγίας 1999/70/ΕΚ του Συμβουλίου της 28.6.1999 και, ιδίως, προς τη ρήτρα 5 της Συμφωνίας Πλαισίου, που αποτελεί αναπόσπαστο

μέρος της, ή, αντιθέτως, αντιστρατεύεται στην πρακτική αποτελεσματικότητα της Οδηγίας (αρχή της αποτελεσματικότητας του ευρωπαϊκού δικαίου, βλ., ενδεικτικά, απόφαση ΔΕΚ της 13.11.1990, στην υπόθεση C-106/89, *Marleasing*, Συλλογή, σελ. I-4135, σκ. 8 και απόφαση της 15.4.2008, υπόθεση C-268/06, *Impract*, Συλλογή 2008, σελ. I-2483, σκέψεις 87 επ., καθώς και τη διάταξη του Δικαστηρίου της 1.6.2008, υπόθεση C-364/07, Βασιλάκης, Συλλογή 2008, σελ. I-90, σκέψη 59), όπως έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο, μεταξύ άλλων, και με τις ρυθμίσεις του π.δ. 164/2004. Σημειώνεται, εξ άλλου, ότι η τήρηση της Οδηγίας 1999/70/ΕΚ αποτελεί υποχρέωση του συνόλου των αρχών ενός κράτους μέλους, σύμφωνα και με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, έτσι όπως αυτή κατοχυρώνεται στο άρθρο 4, παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ).

Αθήνα, 22.2.2017

Οι εισηγητές
Αθανασία Διονυσοπούλου
Λέκτορας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών
Επιστημονική Συνεργάτις
(Παρατήρηση 3 α)
Δημήτρης Κανελλόπουλος
Προϊστάμενος του Τμήματος Διεθνών και Αμυντικών Μελετών
Ανδρέας Κούνδουρος
Προϊστάμενος του Τμήματος Ευρωπαϊκών Μελετών
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών